

Fiskivinnutingið og japanska avbjóðingin

sjónarmið

Jan Müller, blaðmaður
skrivar:

Nakrar hugleiðingar nú aftaná »Fiskivinnutingið 1983«. — Fiskivinnuráðið megnaði at skipa fyri einum slíkum tingi í samarbeiði við Norðurlandahúsið. Tað uppgávuna loystu tey væl.

Men eftir standa so allar tær fesku og álvarsomu sannroyndirnar — um støðuna í fiskivinnu og samfelag okkara. Tær eru ikki loystar. Og so langt ífrá. Nú er so spurningurin, hvør skal taka stig til at loysa allar hesar mongu spurningar.

Sjálvandi skulu flest allir partar vera við til at loysa hesi mál, men ábyrgdin liggur fyrst og fremst hjá landsstýringum, og ikki minst í hondunum á fiskimálaráðharranum, sum annars tókist at visa teimum mongu niðurstøðum — sannroyndunum — stóran ans.

Spurningurin er nú: Verður nakað gjørt ella verður drálað við at taka »óþopulær« avgerðir til næsta val er av!!!

Hóast bjartskygni liggur sum ein góður gróðrabotnur í mongum føroyingum, so kundi ein ikki lata vera við at gerast eitt sindur depurhugaður undir og aftaná Fiskivinnutingið.

Ti — eftir úttalislunum hjá teimum fremstu innan okkara fiskivinnu — so stendur rættiliga illa til. Bæði tá talan er um fiskastovnar, um góðskuna á fiskinum og um seluna av fiskavørnum.

Veidumenn, fiskifrøðingar, solumenn, góðskufólk vóru øll í depurhuga. Øll kundu tey vísa á ta sera skeivu gongd, sum hevur verið og framvegis gerst alt meira sjónlig á fiskivinnuøkinum.

Øll sögdu tey, at okkurt mál gerast. Fleiri teirra vísu, hvat skal gerast. Men tað var sum alt, at fleiri teirra høvdu hug at leggja allar trupulleikarnar í hendurnar á fiskimálaráðharranum, sum lutvist er rætt.

Sjálvandi eigur hvør einstakur at gera sitt til at betra um støðuna, men tá hetta ikki altið visir seg at vera veruleikin, so er tað fiskimálaráðharrin, sum eigur at syrgja fyri, at hjólin fara at mæla aftur sum tey eiga. Hann eigur at ansa eftir, at ikki fleiri kilar verða settir í, og at tað verður smurt, so hjólin kunn mæla enn betri.

Tað hevur hann so ikki gjørt ella ikki verið førur fyri higartil. Ti talar aktuella støðan fyri.

Hvat er so til ráð at taka! Hesi orðini nýtti fiskimálaráðharrin á tinginum. Hann gav fleiri svar. Nú er bert at vóna, at hann ger orð til verk. At hann fremur eina ætlan, har okkara høvuðsvinna — fiskivinnan — nú beinanvegin verður stýrd inn á rætta kós. Kanska er tað júst stýringin og innlitid, sum tørvar!

Tíðindablaðið Sosialurin luttók á Fiskivinnutinginum. Vit meta, at har kom mangt áhugavert fram í ljósmála. Men samstundis saknaði vit tó nokur heilt konkret uppskot um, hvussu og

hvør skal taka stig til at broyta støðuna. Tað kendist sum um, at hvør vildi geva øðrum skuldina, og at eingin í veruleikanum vildi átaka sær ta uppgávu, at venda gongdini.

Ti, tosa — tað hava vit gjørt nóg leingi. Okkurt er gjørt, men tað munar alt ov lítið, ti hvønn dag rapla reklamationir inn gjøgnum dyrnar. Fiskimenn vísa á, at vrakararnir vraka fiskin. Hetta er teirra trygdarnet. Ti eigur skuldin ikki at leggjast á teir fyri vánaligu góðsku. Flakavirkini siga, at fiskurin, ið kemur frá bátunum, oftani er alt ov ringur. Søluliðið sigur, at vørnan teir fáa frá hinum báðum liðunum, oftani er ikki í lagi. Hvør hevur skuldina!!! Allir!!! Hvussu við vrakarastovninum. Ger hann ikki sitt arbeiði nóg væl! Og vit kunnu halda á. Uppgávur í hópatali verða lagdar á Heilsufrøðiliga starvstovuna. Samstundis fær hesin stovnur ikki fleiri fólk til at røkja hesar uppgávur, sum m.a. eisini skulu tryggja eina betri góðsku.

Hvat sigur fiskimálaráðharrin til alt hetta! Hetta eru mál, sum hann nú eigur at taka støðu til og syrgja fyri vera loyst.

Evnið á Fiskivinnutinginum var botnfiskastovnar undir Føroyum. Vit hoyrdu ti lítið um onnur viðurskipti — aðrar møguleikar og útlit hjá okkara fiskivinnu. Hetta eru kanska evni, sum kunnu takast upp á einum øðrum tingi. Men kortini eru allar hesir spurningar nær tengdir at hvørjum øðrum.

Ti í øllum hesum dapra kjaki, so eru kortini glottar fyri framman — um vit bert vilja siggja teir.

Og nú vit hava tosað um allar trupulleikarnar, og hvussu vit skulu loysa teir — hvørjir eru so møguleikarnir.

Júst í hesum døgum er ein frágreiðing um eina Japansferð hjá føroyingum almennakunngjörd. Hon er áhugaverd, ti hon visir á nakrar nýggjar møguleikar, ið kunnu víga upp imóti tí dapurskygni, sum kom fram á Fiskivinnutinginum.

Hýggja vit bert at tølunum fyri føroyska útlutningin til Japans eftir fáum árum, er hann vaksin úr ongum upp í 20 til 30 mill. kr.

Japanarar ynskja at fáa eitt størri samarbeiði í lag við føroyingar. M.a. ti teimum tørvar fiskaproteínir. Teir halda, at vit føroyingar kunnu selja fiskavørur til teirra, ti vit hava eitt stórt fiskiríkidemi. Afturfyri fáa vit góðan pris fyri fiskin, og vit hava møguleika at fáa teknologi og vitan frá teimum um bæði viðgerð og góðsking av fiski. Eisini vilja teir hjálpa okkum við at gera fiskiroyndir undir Føroyum.

Somuleiðis at fáa gongd á veiðuna eftir øðrum og nýggjum fiskasløgum. Og síðani kunnu vit eisini nevna fiskaalingina, har teir eru fremstir í heiminum í dag. Eisini her hava vit nógva at læra av teimum.

Júst nokur av hesum málum vóru nógva frammi á Fiskivinnutinginum. M.a. at okkum kanska tørvar enn meiri orku at gera fiskirannsóknir undir Føroyum bæði av fiskastovnum og av havøknum. Og at vita eiga at fáa meira burtur úr fiskinum. . tvs. góðska hann meira. Tá vit hoyra um, at japanarar meira enn nokur onnur tjóð, góðska fiskin og teir bjóða okkum ta hjálp vit ynskja, eiga vit so ikki at umhugsa slík tilboð!

Tað er rættiliga áhugavert, at júst fiskivinnutingið og henda Japansfrágreiðing koma fram fyri almenningin um sama mundið. Kanska hava vit nógva at læra av báðum hesum.

Hvi ikki siggja hesi bæði tiltøkini undir einum og laga framtíðina eftir teimum møguleikum, sum gevast her á landi og uttanfyri landdoddarnar?

Duga vit at solda tað ringa og vánaliga frá, so man kortini fara at liggja okkurt gott eftir.

Setið ti skjótið á nú. Umhugið tilboðið frá japanarum um at fáa í lag størri samarbeiði m.a. við at lata teir sleppa at fiska undir Føroyum við einum ella tveimum skipum.

Hetta kann vera byrjanin til eina nýggja tíð í Føroyum, har vit sanna okkara egnu orð: at sum mest skal fáast burtur úr fiskinum — og til besta pris.

Tann stóri og altavgerandi spurningurin er uttan iva, um ikki okkum føroyingum tørva eina broyting í hugsunarhátti. At vit fáa eina heilt aðra uppfatan av tí »gullinum«, ið svimur framvið strendur okkara. Sá nú um dagarnar brot úr einum filmi um fiskaaling í Føroyum. Har sóu vit, hvussu nakrir alarar tveittu stóran og vakran laks í kassar sum varð tað grót ella líkandi.

Har helt so ein av teimum sum vóru tilstaðar fyri: »Ja, soleiðis víðfara vit henda dýra fiskin. Heldur áttu vit at farið við honum sum við smábørnum«.

Hetta litla dæmið sigur okkum nógva. Nevniliga, nakað um okkara uppfatan og støðutakan til fiskin sum so. Og júst her hava vit møguleika nakað at læra av tilikari framkomnari fiskivinnutjóð sum Japan. Har teir hava traditión fyri at fáa sum mest burtur úr fiskinum og har teir samstundis eru tað land í heiminum, har

fólk etur mest fisk. Heilsustøðan í hesum landi er tí eisini á munandi hægristigi enn aðrastaðni, har fiskur verður etin í minni mun.

Tað er eftir mínum tykki gjørligt at broyta hesi viðurskiptini í okkara samfelag eisini.

Her hava bløðini og útvarpið eisini eina stóra uppgávu at røkja. At her er eitt opið og ærligt orðaskifti. Tað er eisini at fegnast um, at útvarpið nú meira enn áður tykist hava lagt á tann náttúrliga bógvín í sendingum sínum: at umrøða slík týðningarmikil viðurskipti sum støðuna hjá okkara útróðrarflota, spurningin um góðsku osfr. Alt gott um samrøður við eldri føroyingar og um gjøgnumgongd av Siglingarmálinum. Men hetta er um farna tíð. Pláss eigur eisini at verða fyri sendingum, sum í størri mun víðgera nútíðina, og har dialógurin er so altavgerandi.

Tað er at vóna, at Útvarpið fer at leggja enn størri dent á júst nútíðina og á henda hátt vera við til at mynda framtíð okkara. Eitt opið og ærligt orðaskifti og djúptgangandi viðgerð av nútíðarsamfelagnum bæði í bløðum og í útvarpi kann gagna okkum øllum.

Og hóast bløðini felst hava tilknýti til ymsar flokkar, ymsar hugsjónir osfr. so ber kortini til at gera felags gagn — við at upplýsa um flest øll viðurskipti og hava eitt livandi orðaskifti í gongd, har so nógva fólk sum gjørligt sleppa fram at siga sína hugsan. Tá kunnu so lesarin og lurtarin gera sínar metingar.

Eitt lítið hjartasuff at enda. Tíðindafólk vórðu boðin við til Fiskivinnutingið. Og so skal tað eisini vera. Men har var einki borð, har tú kundi sita og skriva. Hetta verður sagt til tess at vísa á, hvussu lítið arbeiðið hjá blaðfólki oftani verður virt.

Og nú skipar so Føroya Fiskasøla fyri einum skeiði um góðsking o.a. Bløðini og Útvarpið ikki boðin við. Spell, ti tað átti at verið ein sjálfvilygja. Kanska tað er ein »tankatoskur«, at pressan í hesum færimum enn einaferð er gloymd.